भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय

स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य (क्रेडिट सिस्टम)

एम.ए. (नृत्य) (कथक) अभ्यासक्रम

एम. ए. प्रथम वर्ष - प्रथम सहामाही नृत्य (कथक)	**क्रेडिट्स**
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. कथक पहिले वर्ष पहिली सहामाही		
परीक्षा	**परीक्षा विषयाचे नाव**	**अभ्यासक्रम**
T14) सैद्धांतिक	भारतीय नृत्याचा इतिहास आणि प्राचीन ग्रंथांचा अभ्यास	१. नृत्याची उत्पत्ती २. भरताच्या नाट्यशास्त्राची ओळख व त्याचे आजच्या काळातील नृत्यशैलीशी असलेले नाते, संबंध. नाट्य उत्पत्ती, तांडव लास्य, अभिनयाचे चार प्रकार, रसभाव संकल्पना, वृत्ती, प्रवृत्ती, नाट्य प्रकार (दश रूपक) ३. अभिनयदर्पण ग्रंथाची माहिती व त्याचे कथक नृत्यातील महत्व ४. संस्कृत ग्रंथांची ओळख. उदा - संगीत रत्नाकर इ. ५. कथकच्या वस्तुक्रमातील प्रत्येक घटकांची उदाहरणा सोबत व्याख्या (वंदना, थाट, आमद, तोडे, चक्रधार तोडे, परन, चक्रधार परन, कवित्त, तिहाइ इत्यादि. ६. कथक मध्ये वापरल्या जाणाऱ्या उपशास्त्रीय रचनांबद्दल माहिती. (ठूमरी, भजन, तराणा आणि चतरंग.) ७. पं. गोपी कृष्ण व पं. बिरजू महाराज यांची चरित्रे ८. कथक नृत्यातील बंदिशींचे नोटेशन. .
P14) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	**अ) तीनताल मध्ये कथक नृत्यातील संपूर्ण वस्तुक्रम प्रदर्शन**. (३० मिनिटे.) (या मध्ये एम.ए. परीक्षेला शोभेल असे वंदना, तालाचे सादरीकरण आणि अभिनय यांचा समावेश असावा) **ब) खालील घटकांचे सादरीकरण:** (यापैकी कोणतेही एक प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळेस सादर करणे. उर्वरित घटकांचे सादरीकरण आणि सर्व घटकांचा अभ्यास मौखिक परीक्षेत असेल.) १. तराणा २. रास तालाचे संपूर्ण सदरीकरण (१३ मात्रा) ३. अष्टनायीकांमधील कोणतीही एक नायिका
V14) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	१ खालील तालांमध्ये एकगुन, दुगून, चौगुन आणि तिहाई करून दाखवणे. (ठेका आणि नृत्याच्या बोलांच्या आधारे तिहाई) तीनताल, झपताल, एकताल, रूपक, धमार आणी रास. २. परीक्षकांनी विचारल्या प्रमाणे छोट्या तिहीई बांधणे.

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे
पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य (क्रेडिट सिस्टम)
एम.ए. (नृत्य) (कथक) अभ्यासक्रम

एम. ए. प्रथम वर्ष - द्वितीय सहामाही नृत्य (कथक)	**क्रेडिट्स**
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. कथक पहिले वर्ष दुसरी सहामाही		
परीक्षा	**परीक्षा विषयाचे नाव**	**अभ्यासक्रम**
T24) सैद्धांतिक	नृत्यसंरचना	१. नृत्यसंरचना याचा अर्थ व इतिहास. नृत्यसंरचना सारख्या व नाट्यशास्त्र मध्ये आढळणाऱ्या "बंध" याची माहिती. २. नृत्यसंरचनेचे तत्व व उद्दिध्ठ्ये ३. विषयाची निवड व त्या साठी संयुक्तिक संगीत रचना ४. आधुनिक नृत्यपद्धतीचा उपयोग करून आधुनिक नृत्यसंरचना बसवणे. ५. कथक नृत्यशैली चा वापर करून आधुनिक नृत्यसंरचना निर्माण करणे या संबंधीची महिती. ६. सिनेमातील नृत्यसंरचनेमध्ये शास्त्रीय नृत्याचा उपयोग. ७. भारतातील विविध नृत्य - नाट्य परंपरांचा इतिहास
P24) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	**अ) झपताल मध्ये कथक नृत्यातील सम्पूर्ण वस्त्क्रम** प्रदर्शन (३० मिनिटे)(या मध्ये एम.ए. परीक्षेला शोभेल असे वंदना, तालाचे प्रदर्शन आणि अभिनय यांचा समावेश असावा) (मागील सत्रातील सादरीकरण परत या सत्रात करू नये.) **ब) खालील घटकांचे सादरीकरण:** (यापैकी कोणतेही एक प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळेस सादर करणे. उर्वरित घटकांचे सादरीकरण आणि सर्व घटकांचा अभ्यास मौखिक परीक्षेत असेल.) १. सरगम २. बसंत ताल (९ मात्रा) सविस्तर सादरीकरण ३. अष्टनायिकांपैकि कुठलीही एक नायिका. (मागील सत्रातील नायिका परत नको.)
V24) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	१. कठल्याही तालातील चार वैविध्यपूर्ण रचना त्यांच्या वैशिष्ट्यांसह म्हणून दाखवणे तसेच करून दाखवणे. उदा: परमेलू , फरमाइशी चक्रधार, बेदम रचना इत्यादि. २. ततकार मधील एक वैशिठ्य. उदा: रेला, कायदा, बंध इत्यादि.

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे
पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य (क्रेडिट सिस्टम)
एम.ए. (नृत्य) (कथक) अभ्यासक्रम

एम. ए. द्वितीय वर्ष - तृतीय सहामाही नृत्य (कथक)	**क्रेडिट्स**
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य दुसरे वर्ष तिसरी सहामाही		
परीक्षा	**परीक्षा विषयाचे नाव**	**अभ्यासक्रम**
T34) सैद्धांतिक	नृत्यातील सौंदर्यशास्त्र	१. भरताचा रस सिद्धांत, इतर सौंदर्यशास्त्रज्ञ - अभिनव गुप्त आणि भोज, त्याचे नृत्यातील संबंध आणि उपयोग २. पारंपारिक कथक नृत्त्याचे सौंदर्यशास्त्र 3. नवाब वाजीद अली शहाचे कथक मधील योगदान. ४ मंदिर आणि दरबार परंपरेतील कथक. ५. पाश्चिमात्य सौंदर्यशास्त्रज्ञ (सॉक्रेटीस, प्लेटो, एरीस्टोटल), हिंदुत्व आणि त्याचे तात्विक आणि अद्ध्यात्मिक पैलू नृत्य आणि इतर कलांमधील सहसंबंध
P34) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	**अ) कथकचा संपूर्ण वस्तूक्रम एकताल किंवा चौताल मध्ये** (३० मिनिट). ज्यामध्ये वंदना, ताल, आणि अभिनयाचा अंतर्भाव असणे आवश्यक.(मागील सत्रातील सादरीकरण परत या सत्रात करू नये.) **ब) खालील घटकांचे सादरीकरण:** (यापैकी कोणतेही एक प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळेस सादर करणे. उर्वरित घटकांचे सादरीकरण आणि सर्व घटकांचा अभ्यास मौखिक परीक्षेत असेल.) १. एकल नृत्यसंरचना. यासाठी बंदिश आठ दिवस अगोदर देण्यात येईल. २. विस्तृत सादरीकरण - ताल गजझंपा (१५ मात्रा)
V34) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	जाती किंवा यती यांवर आधारित विविध तिहाई.

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे
पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य (क्रेडिट सिस्टम)
एम.ए. (नृत्य) (कथक) अभ्यासक्रम

एम. ए. द्वितीय वर्ष - चतुर्थ सहामाही नृत्य (कथक)	**क्रेडिट्स**
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य दुसरे वर्ष चौथी सहामाही		
परीक्षा	**परीक्षा विषयाचे नाव**	**अभ्यासक्रम**
T44) सैद्धांतिक	नृत्य विषयक लेखन आणि नृत्याची शिक्षण -पद्धती	१. समीक्षा २. वृत्तपत्रीय लेखन ३. चरित्र ४. शास्त्रीय लेखन (नृत्याशी संबंधित विषय) ५. निबंध लेखन गुरु - शिष्य परंपरा - अर्थ, प्राचीन स्वरूप, मुलभूत तत्वे. आधुनिक शिक्षण पद्धतीतील महत्व, आदर्श नृत्य शिक्षक आणि विद्यार्थी यांची लक्षणे, शिकविण्याची मुलभूत तत्वे, नृत्य शिक्षणासाठी यात करण्यात आलेले बदल आणि त्याचा वापर, नृत्य शिक्षणाचे विविध स्तर - शालेय स्तर, आवड, खाजगी शिकवणी वर्ग आणि विद्यापीठीय अभ्यासक्रम, या विविध स्तरांचे हेतू आणि उद्दिष्टे, व्यक्तिमत्व विकासासाठी नृत्याचे शिक्षण, नृत्य व्यवसायाची नितीमत्ता.
P44) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	**अ) कथकचा संपूर्ण वस्तूक्रम रूपक किंवा धमार तालामध्ये** (३० मिनिट). ज्यामध्ये वंदना, ताल, आणि अभिनयाचा अंतर्भाव असणे आवश्यक. (मागील सत्रातील सादरीकरण परत या सत्रात करू नये.) **ब) खालील घटकांचे सादरीकरण:** (यापैकी कोणतेही एक प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळेस सादर करणे. उर्वरित घटकांचे सादरीकरण आणि सर्व घटकांचा अभ्यास मौखिक परीक्षेत असेल.) १. विस्तृत सादरीकरण - ताल शिखर (१७ मात्रा) २. त्रीवट किंवा चतरंग ३. समूह नृत्यसंरचना - सादरीकरण करणे आवश्यक. (विद्यार्थ्यांना सरगम / बंदिश परीक्षेच्या १५ दिवस अगोदर देण्यात येईल)
V44) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	प्रस्तुतीकरणावर आधारित प्रश्न.